

ЕЛЕКТОРАЛЬНА КУЛЬТУРА В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ 2012 РОКУ)

Кравець Л. С., студ. гр. ПРМ-31,

Костенко А. М., канд. політ. наук, доцент СумДУ

Електоральна культура – це відносно стійка система знань, оцінок і норм електоральної поведінки та відносин, виборчого процесу в цілому [1,72]. Електоральна культура виявляється у ставленні до партій, кандидатів, виборчих комісій, виборчого законодавства, у самоідентифікації себе як прихильника тієї чи іншої партії, політичної сили, у реалізації свого права на голос. Електорат, його рішення є ключовими у виборчих кампаніях, тому насамперед важливо визначити, чому і як виборці голосують на виборах. Визначальними при характеристиці електоральної культури є розуміння виборцями значимості виборів, інтерес до них і вміння оцінити ситуацію, співвіднести свої інтереси з пропозиціями і перевагами кандидатів і партій.

Вибори до Верховної Ради України в 2012 році були шостими парламентськими виборами в країні з моменту здобуття незалежності в 1991 році. Організація з безпеки і співробітництва в Європі повідомляє, що вибори 2012 року були кроком назад, а не назустріч демократії [2]. Вони характеризувалися відсутністю рівних умов, відсутністю прозорості кампанії і фінансування партій, відсутністю збалансованого висвітлення в ЗМІ. Мала місце жорстка конкуренція між кандидатами, в ході передвиборчої кампанії були введені нові форми і обсяги державних адміністративних ресурсів. На регіональному рівні боротьба між кандидатами і більш широке використання державних ресурсів призвели до активізації стурбованості громадян щодо справедливості і прозорості виборів.

Звичними для нашої країни є ситуації, коли громадяни досить негативно оцінюють уряд і політиків (рівень недовіри зазвичай перебільшує рівень довіри). Українці демонструють загальну недовіру до інститутів демократії у своїй країні. Головні політичні органи в країні: президент, уряд і Верховна Рада, мають найвищі показники недовіри. З трьох органів президент має найвищу ступінь довіри, але й високий ступінь недовіри. Найбільш високий рейтинг недовіри демонструє Верховна Рада. Серед державних установ, найвищі ступені довіри має церква, а другу позицію посідають засоби масової

інформації. Високий рівень довіри демонструють громадські організації.

Багато виборців сприйняли вибори 28 жовтня 2012 року в якості повсякденної події. Вони також розцінили їх як ще один шок для держави, її економіки і життя всіх українців. Відчувався певний рівень психологічної втоми і розчарування серед населення..

Президентські та парламентські вибори в незалежній Україні показали, що політичні інститути суспільства ще достатньо не розвинені, а тому виборці орієнтувалися на особистість, довіряли зовнішній агітації і пропаганді більше, аніж партіям і рухам, які висували своїх кандидатів. Близько 60 % громадян України визнали, що на виборах в першу чергу голосують за конкретного політика, а не за політичну партію, до якої він належить.

Для електорату найбільшу вагу мають особистісні якості кандидатів, зокрема чесність і порядність. Професійні якості кандидата посідають друге місце, найбільш питомими серед них є досвід, ділові якості управлінця, продуманість і практичність програми кандидата. Соціальні якості кандидатів оцінюються ще нижче. Проте слід зазначити, що виборцям важливі доброта, готовність допомагати людям і патріотизм. Принципово важливим є те, що оцінка лідера на основі його особистісних та соціальних якостей завжди лежить в основі емоційних, не раціональних мотивів.

Таким чином, можна визначити такі особливості електоральної культури в сучасній Україні:

- активність виборців України перебуває на рівні більшості європейських країн, проте падає з кожними наступними виборами;
- персоніфікація електоральних орієнтацій як наслідок високого рівня недовіри політичним інститутам;
- тенденція щодо тривалої підтримки виборцями окремих політичних сил, самоідентифкації з ними та орієнтації на них;
- оцінка політичного лідера на основі його особистісних та соціальних якостей базується на емоційних, а не раціональних мотивах.

1. Поліщук І. О. Поняття «електоральна культура» / І. О. Поліщук // Проблеми формування електоральної культури населення: зб. наук. ст. (за матеріалами XVII Харк. політол. читань). – Х., 2005.– С. 71–72 .
2. OSCE: Ukraine: Parliamentary Elections 28 October 2012. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.osce.org/odihr/elections/98578>

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 318-319.